

**Cercetările arheologice preventive în situl din perioada
bronzului târziu de la Curtișoara – Bumbesti-Jiu,
km 85 pe DN 66 (E 79), județul Gorj**

*Gheorghe Calotoiu
Adina-Gabriela Cotorogea*

Abstract

The archeological site from the “În Lunci” point, Curtișoara Village, in Bumbesti-Jiu lies on an upper terrace of the Jiu river. The dwelling from the Late Bronze Age was discovered many years ago by archeologist from the Gorj County Museum, as a result of field archeological research.

With the occasion of the rehabilitation work on the 66 National Road (E 79) from Rovinari to Bumbesti-Jiu în September 2013, nine archeological sections were made between kilometers 84+960-85+180, from the both parts of the National Road.

We discovered archeological items belonging to the Late Bronze Age (Verbicioara Culture, the IVth phase).

In S.III were identified an outer dwelling, where maby river boulders were roundly placed (0,95x0,78), along with ash, adobe pieces with twing traces, fragmentary ceramic (from thronconic and bithronconic vessels, mugs), bowls with a straight rim or with conered rim, with incrusted ornaments and alveolated, organics or applied. On some ceramic fragments are incrusted triangles, rhombuses, coils etc.

In the same section were also discovered a bronze round jewelry and a „U” letter shaped piece of jewelry.

In S.VII, between C.9 and C.10 at -0,64-0,75 m in depth was made a square of 2x2m to the East, where was found an outer dwelling. In this dwelling we found 12 small and medium vessels that were whole or fragmented and they were made of a dense ash colored paste and they had traces of secondary burning.

The first 9 vessels were found with pieces of adobe and a lot of ash wear them. At 0,6 m North from these vessels were also found 3 more vessels and 2 of these vessels were put upside down in the larger third vessel, this last vessel was placed in a larger thronconic one wich was fragmentary and had an alveolus helt on it.

The vessels have sleightly heightened handles, round base or straight base. A part of them have on their largest diameter vertical incisions and a dotted

ornament, all specific to the Late Bronze Age.

The research led by archeologists on the 66th National Road (E 79) km 84+960-85+180 in the “În Lunci” point from Curtișoara-Bumbești-Jiu, showed a new archeological site from the Late Bronze Age (Verbicioara Culture, phase IV).

Keywords: The Bronze Age, Verbicioara Culture, ceramics, Curtișoara - Bumbești-Jiu, Gorj County.

Cuvinte cheie: Epoca Bronzului, cultura Verbicioara, ceramică, Curtișoara - Bumbești-Jiu, județul Gorj.

În luna septembrie 2013 un colectiv de arheologi de la Muzeul Județean Gorj - dr. Gheorghe Calotoiu – coordonator, și Adina-Gabriela Cotorogea au desfășurat cercetări arheologice preventive pe DN 66 (E 79) km 85 în punctul “În Lunci” – Curtișoara – Bumbești-Jiu în așezarea de epoca bronzului. De asemenea la lucrările de pe șantierul arheologic a participat și Ion Cernitoiu de la Muzeul Județean Gorj.

Cercetarea arheologică preventivă a fost efectuată de o parte și de alta a DN 66 (E 79), perimetru ce va fi afectat de lucrările de reabilitare a drumului național.

Reabilitarea DN 66 (E 79) km 48+900-93+500 – Rovinari-Bumbești Jiu, finanțat de Asocieria COMSA S.A.U – Corporate Management Solutions SRL, a reprezentat motivul cercetărilor arheologice preventive în perimetrul DN 66-km 84+960-85+180 de-o parte și alta.

Pe DN 66 în zona km 85 Târgu Jiu-Petroșani a fost reperată cu ani în urmă o zonă de interes arheologic din perioada bronzului târziu, după efectuarea unei periegeze de către arheologi din cadrul Muzeului Județean Gorj. În acest sens, de o parte și de alta a DN 66, în perimetrul amintit, au fost efectuate mai multe secțiuni de control, descoperindu-se material arheologic specific perioadei bronzului târziu, culturii Verbicioara faza a IV-a.

În consecință am procedat la executarea de săpături arheologice preventive, prin deschiderea unui număr de nouă secțiuni arheologice cu dimensiuni diferite.

Ceea ce ne-a mai determinat să efectuăm săpături arheologice preventive este descoperirea de material arheologic în zonă ca urmare a unor cercetări de teren anterioare, care intră în zona de reabilitare a DN 66 (E 79).

Situl se află situat la 600 de metri est de râul Jiu, pe o terasă superioară.

Obiectivul cercetării arheologice preventive l-a constituit eliberarea de sarcină arheologică cât și determinarea caracterului sitului arheologic, aflat în zona supusă reabilitării DN 66 (E 79). În acest sens au fost deschise nouă secțiuni, una în continuarea celeilalte paralele cu DN 66 (E 79), lucrându-se cu mijloace manuale.

S.I =25x1,50 m este situată de la nord la sud, pe partea de vest a DN 66. În nivelul arheologic la adâncimea de -0,50/0,55 -0,65/0,70 m au fost descoperite fragmente ceramice (de la vase tronconice cu ornamente alveolate, baze de vase, torți, fragmente de castroane, cănițe).

S.II =57x1,50 m a fost trasată pe partea de est a DN 66. Între C.2 și C.6 la -0,55 -0,70 m adâncime au fost găsite fragmente ceramice specifice culturii Verbicioara, faza a IV-a și un fragment de silex.

În S.III =40x1,50 m trasată în partea de vest a DN 66, a fost descoperit un complex arheologic (locuință) care prezintă următoarea situație stratigrafică:

0 -0,15/0,20 m sol vegetal

-0,15/0,20 -0,45/0,50 m sol castaniu

-0,45/0,50 -0,90/1,10 m nivel arheologic de culoare cenușie

Sub -0,90 -1,10 m solul viu format dintr-un strat de pământ galben, steril arheologic.

În S.IV =30x1,50 m, săpată pe partea de vest între C.7 și C.12 în nivelul arheologic (-0,55-0,70 m adâncime) au fost descoperite fragmente ceramice.

În S.V=50x1,50 m între C.2 și C.5 au fost identificate în nivelul arheologic fragmente ceramice specifice culturii Verbicioara faza a IV-a.

Stratigrafia secțiunii:

0 -0,15/0,20 m sol vegetal

-0,15/0,20 -0,40/0,45 m sol castaniu

-0,40/0,45 -0,70/0,75 m nivel arheologic cenușiu.

Sub -0,70/0,75 m sol galben, steril arheologic.

Între C.46 și C.47 la -0,65 m adâncime au fost descoperiți mai mulți bolovani de râu, chirpic de la o locuință de suprafață și fragmente ceramice cu ornamente (meandrul, spirala fugătoare, triunghiuri hașurate) specifice culturii Verbicioara IV.

S.VI =17x1,50 m a fost trasată pe partea de est, iar între C.2 și C.9 în nivelul arheologic (-0,45/0,55 -0,65/0,75 m) s-au descoperit fragmente ceramice.

S.VII =50x1,50 m trasată pe partea de est a DN 66 prezintă următoarea stratigrafie:

0 -0,15/0,20 m sol vegetal

-0,15/0,20 -0,40/0,46 sol castaniu

-0,40/0,46 -0,95/1,10 m nivel arheologic, de culoare cenușie

-0,95/1,10 m sol galben, steril arheologic.

În C.11 la -0,65 m adâncime au fost descoperite mai multe vase cu două torți ușor supraînălțate, cu baza inelară, dreaptă sau sub formă de postament. Depozitul de vase (9) a fost găsit în apropierea unor bucăți de chirpici și cenușă. A fost practicată o casetă cu dimensiunile de 2x2 m spre est. Unele vase sunt întregi și întregibile. O parte din ele prezintă urme de arsură secundară și câteva au ornamente specifice culturii Verbicioara IV. La 0,60 m nord de acestea s-au

descoperit alte trei vase (două mai mici cu torți, puse în altul mai mare). Sub cele trei vase a fost sesizat un vas tronconic fragmentar cu brâu alveolat sub buză și bucăți de lipitură cu urme de arsură.

Primul grup de vase era cu gura în sus, iar la 0,60 m nord de acestea cele două vase mai mici erau puse în altul mai mare de același tip.

Între C.14 și C.27 în nivelul arheologic la -0,55 -0,75 m adâncime, în nivelul arheologic au fost găsite fragmente ceramice (torți, buze și baze de vase) specifice culturii Verbicioara, faza a IV-a.

S.VIII = 34x1,50 m. Nu au fost descoperite materiale arheologice.

În S.IX = 10x1,50 m trasată în partea de vest, în C.8 în nivelul arheologic (-0,55 -0,70 m) au fost depistate puține fragmente ceramice specifice bronzului târziu.

La est și vest pe marginea DN 66 (E 79) între km 84+960-85+180 au fost trasate nouă secțiuni de dimensiuni diferite la distanțe mici unele de altele în direcția nord-sud. S-au descoperit complexe arheologice cu un bogat material specific perioadei bronzului târziu (cultura Verbicioara faza a IV-a).

În S.III, între C.5 și C.6 a fost identificată la -0,64 și -0,86 m o locuință. S-a deschis o casetă de 1,5x1,5 m spre est în care au fost identificați mai mulți bolovani de râu dispuși circular (0,95x0,78 m) alături de multă cenușă, bucăți de lipitură (chirpic) cu urme de nuiele; ceramică fragmentară (vase tronconice și bitronconice, cănițe, castroane cu buza dreaptă sau în colțuri cu ornamente crestate și alveolate, organice sau aplicate). Unele fragmente sunt incizate având ornamente specifice culturii Verbicioara, faza a IV-a (triunghiuri hașurate, spirale fugătoare, meandre, romburi etc.).

La -0,85 m adâncime a fost identificată o podoaba din bronz de formă circulară (de locuință, după T. Soroceanu). În aceeași secțiune între C.36 și C.37 la -0,64 -0,72 m adâncime au fost depistate fragmente ceramice cu ornamente specifice perioadei bronzului târziu. La -0,72 m adâncime s-a găsit un element de podoabă în forma literei U (ac de bronz).

În S.V, între C.46 și C.47 au fost descoperiți în nivelul arheologic (la -0,64 -0,72 m) câțiva bolovani de râu, bucăți de chirpic și fragmente ceramice de la vase tronconice, cănițe, castroane cu ornamente incizate: spirale fugătoare, triunghiuri și romburi hașurate, meandre etc, dintr-o pastă fină și semifină.

În S.VII, între C.9 și C.10 la -0,64 și -0,75 m adâncime a fost efectuată o casetă 2x2 m spre est unde a fost identificată o locuință de suprafață în care au fost descoperite 12 vase de dimensiuni mici și mijlocii, întregi și întregibile, din pastă compactă de culoare cenușie și cărămizie. Primele nouă vase au fost descoperite alături de bucăți de chirpici și multă cenușă pe o suprafață de 1,80x2,20 m. La 0,60 m nord de acestea au fost găsite alte trei vase, în unul mai mare au fost puse alte două mai mici cu gura în sus. Cele trei vase au fost puse peste un vas mare fragmentar decorat cu brâul alveolat.

Vasele au torți ușor supraînălțate, cu baza inelară, dreaptă sau sub formă de postament, unele prezentând urme de arsură secundară. O parte dintre vase au pe diametrul maxim incizii verticale și un decor punctat, ornamente specifice bronzului târziu.

În celelalte secțiuni în nivelul arheologic a fost găsit material specific culturii Verbicioara, faza a IV-a.

Săpăturile arheologice preventive defășurate în localitatea Curtișoara-Bumbești Jiu pe DN 66 (E 79) km 84+960-85+180 în punctul "În Lunci" identificat cu codul RAN 79326.01 din luna septembrie 2013 au avut ca obiectiv cercetarea perimetrului de la acostamentul DN 66 (E 79) 4 m la est și vest de acesta.

Rezultatele cercetărilor arheologice preventive au constatat în descoperirea unor noi complexe arheologice și a unui bogat material arheologic specific perioadei bronzului târziu (cultura Verbicioara, faza a IV-a). Astfel a fost descoperit un nou sit arheologic, care urmează a fi cercetat în anii următori.

Bibliografie

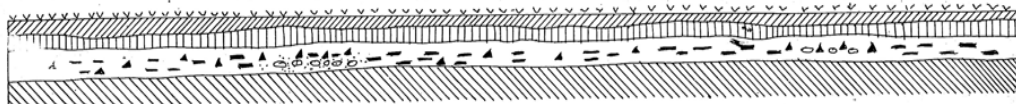
- Berciu 1976 - D. Berciu, *Date noi privind sfârșitul culturii Verbicioara*, în SCIV, 27, 1976, 2, p. 171-180.
- Calotoiu 1994 - Gh. Calotoiu, *Contribuții la cunoașterea culturii Verbicioara în județul Gorj*, în Litua, 6, 1994, P. 7-43.
- Calotoiu 1996 - Gh. Calotoiu, *Cercetările arheologice de la Vierșani-Jupânești, județul Gorj*, Drobeta, 7, p. 49-58.
- Calotoiu 2009 - *Descoperiri arheologice din epoca bronzului în Gorj*, în Litua, 12, 2009, p. 69-89.
- Crăciunescu 1999 - G. Crăciunescu, *Rit și ritual funerar în cadrul culturii Verbicioara*, în Drobeta, 9, p. 41-42.
- Crăciunescu 2002 - G. Crăciunescu, *Tipuri de așezări în cadrul culturii Verbicioara*, în Drobeta, 11-12, p. 62-77.
- Crăciunescu 2004 - G. Crăciunescu, *Cultura Verbicioara în jumătatea vestică a Olteniei*, Craiova, 2004.
- Nica 1996 - M. Nica, *Date noi cu privire la geneza și evoluția culturii Verbicioara*, în Drobeta, VII, 1996, p. 18-34.
- Petre-Govora 1995 - Gh. Petre-Govora, *O preistorie a nord-estului Olteniei*, Rm. Vâlcea, 1995.
- Petrescu Dâmbovița 1977 - M. Petrescu-Dâmbovița, *Depozitele de bronzuri*

-
- Ridiche 2001 *din România*, București, 1977
- F. Ridiche, *Noi date privind cunoașterea culturii Verbicioara* (Partea a II-a), *Oltenia*, NS, 13, p. 33-58.
- Schuster et alii 2005
- C. Schuster, G. Crăciunescu, C. Fântâneau, *Zur Bronzezeit in Südrumänien. Drei Kulturen: Glina, Tei und Verbicioara*, Bd. I, 2005.

Lista ilustrațiilor

- Pl. I. Profilul de est al S.III**
Pl. II. Profilul de est al S.VI
Pl. III. Profilul de vest al S.VII și Profilul de vest al S.IX
Pl. IV. Plan Caseta 1 S.III
Pl. V. Profil carou 9 și 10/S.VII
Pl. VI. Plan carou 9 și 10/S.VII
Pl. VII. Ceramică Curtișoara, bronz târziu (Verbicioara IV)
Pl. VIII. Ceramică Curtișoara, bronz târziu (Verbicioara IV)
Pl. IX. Obiecte de podoabă Curtișoara

CURTIȘOARA - BUMBEȘTI JIU, ÎN LUNCI " Km 85 -
 PROFIL DE EST / S.III

LEGENDĂ

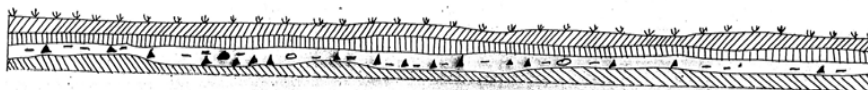
- BOLOVANI DE RĂU
- SOL VEGETAL
- SOL CASTANIU
- STRAT ARHEOLOGIC
- SOL GALBEN STERIL

- CHIRPIC
- FRAGMENTE CERAMICE
- CENUȘA

SCARA 1/50

Pl. I. Profilul de est al S.III

- CURTIȘOARA - BUMBEȘTI JIU, ÎN LUNCI " Km 85 DN 66
 PROFILUL DE EST / S.VI / 2013

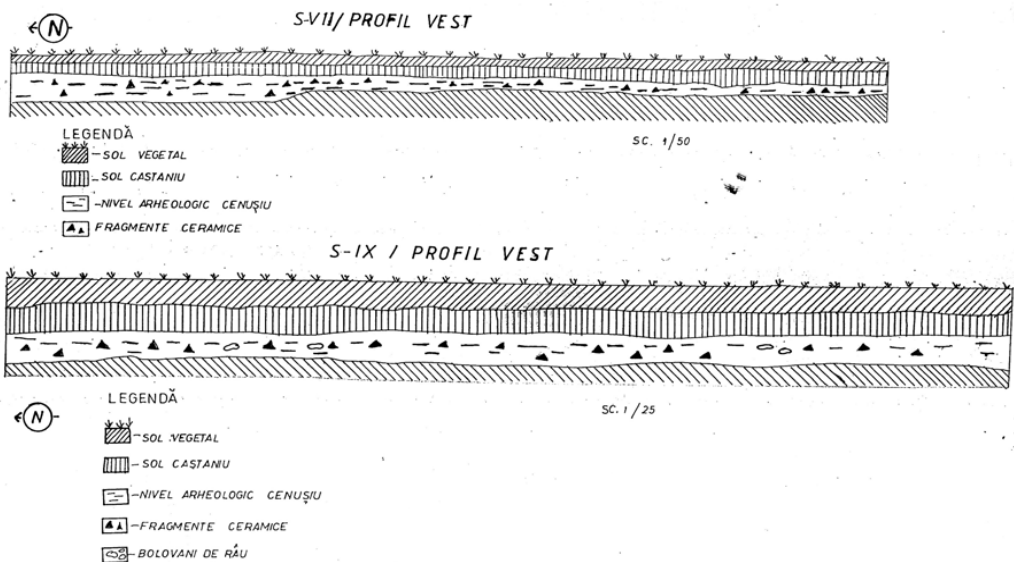

SC. 1/50

LEGENDĂ

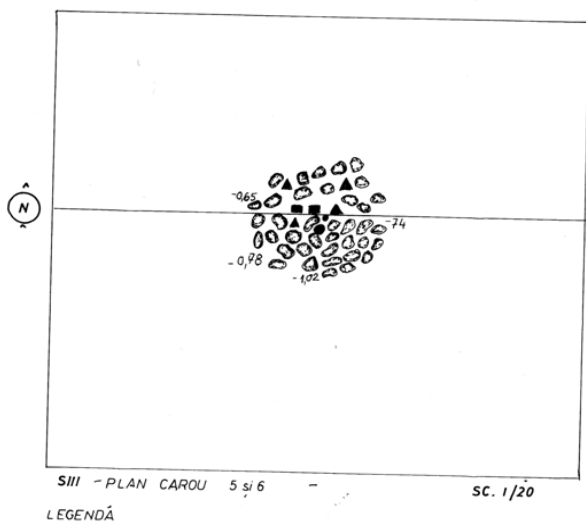
- SOL VEGETAL ACTUAL
- SOL CASTANIU
- STRAT ARHEOLOGIC
- SOL GALBEN STERIL ARHEOLOGIC
- FRAGMENTE CERAMICE
- BOLOVANI DE RĂU

Pl. II. Profilul de est al S.VI

Pl. III. Profilul de vest al S.VII și Profilul de vest al S.IX

CURTIȘOARA - BUMBEȘTI JIU, ÎN LUNCI - Km 85 -

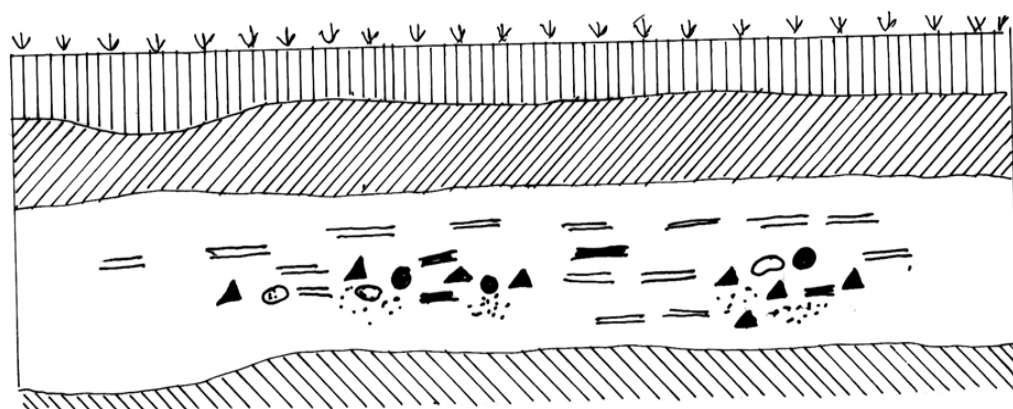

- LEGENDĂ
- BOLOVANI DE RĂU
  - CHIRPIC
  - ▲ FRAGMENT CERAMIC
  - OBIECT DE PODOABĂ

Pl. IV. Plan Caseta 1 S.III

CURTIȘOARA – BUMBESTI JIU, „ÎN LUNCI” Km 85 -
S.VII PROFIL EST – CASETA 1 / 2013

sc. 1 / 20

LEGENDĂ

- STRAT VEGETAL ACTUAL

- SOL CASTANIU

- SOL STERIL

- BOLOVANI DE RÂU

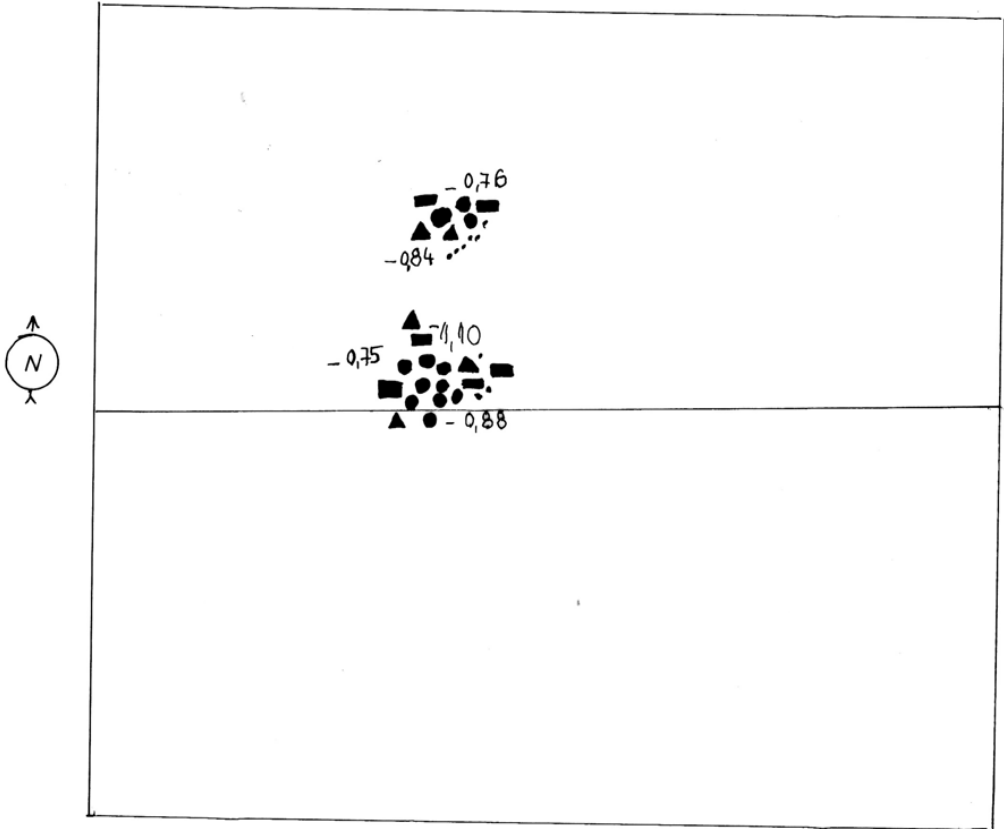
- CHIRPIC

- VASE

- FRAGMENT CERAMIC

- CENUȘĂ

CURTIȘOARA - BUMBEȘTI JIU „ ÎN LUNCI ” Km.85

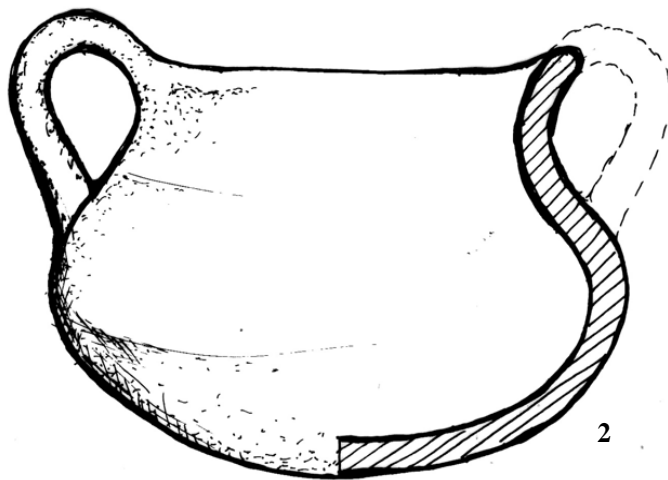
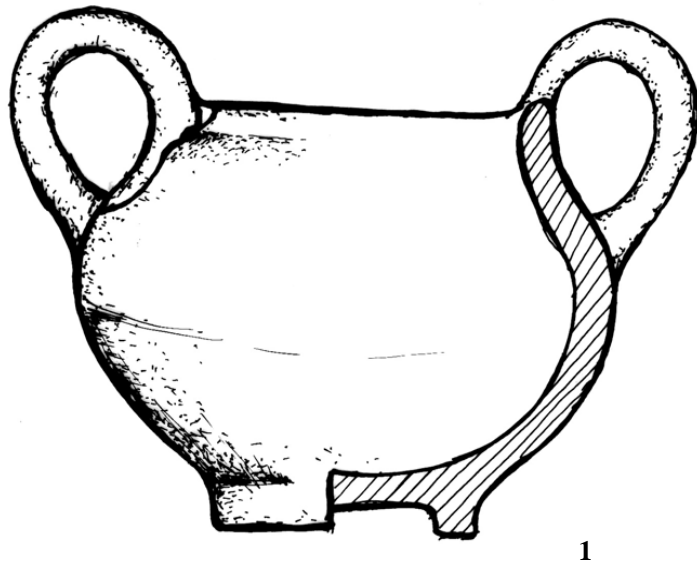

S.VII - PLAN CAROU 9 și 10 - Sc1/20

LEGENDĂ

- - CHIRPIG
- - VASE
- - FRAGMENTE CERAMICE
- - CENUȘĂ

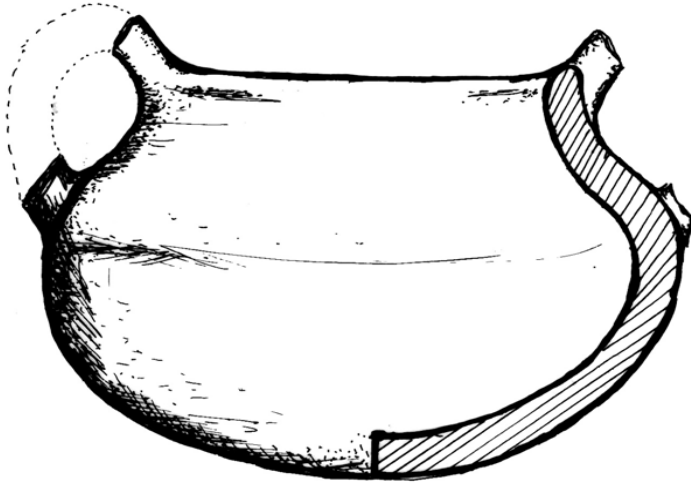
Pl. VI. Plan carou 9 și 10/S.VII

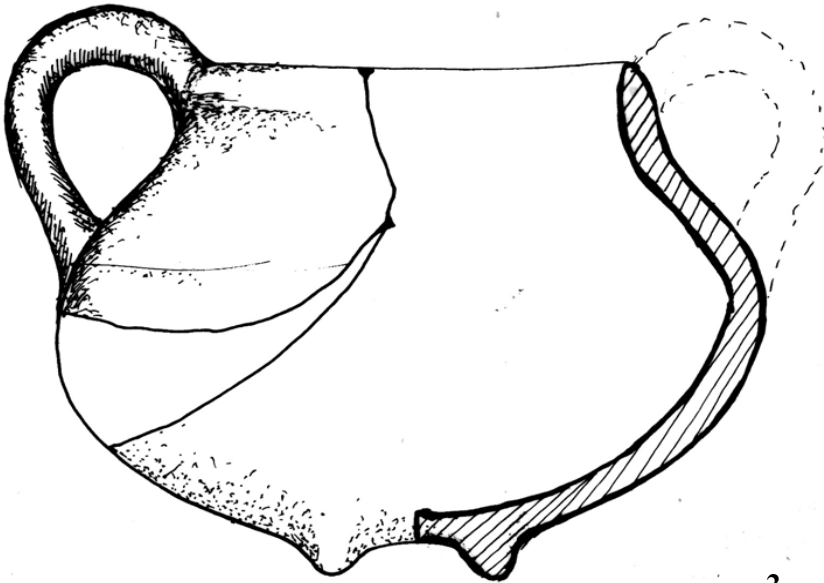
- CURTIȘOARA BUMBESTI JIU „ÎN LUNCĂ” - VASE CERAMICE -

SC. 1/1

Pl. VII. Ceramică Curtișoara, faza târzie (Verbicioara IV)

1

2

— CURTIȘOARA BUMBEȘTI JIU, ÎN LUNCI — VASE CERAMICE —

SC. 1 / 1

Pl. VIII. Ceramică Curtișoara, faza târzie (Verbicioara IV)

1

2

CURTISOARA BUMBESTI JIU "ÎN LUNCI" Km 85

- OBIECTE DIN BRONZ -

SC 1/1.

Pl. IX. Obiecte de podoabă Curtișoara